

Få, men fine rom

CD-ROM: Det er mye godt å si om Universitetsforlagets *Rom for* rent teknisk og estetisk. Innholdsmessig er den derimot preget av gode og interessante artikler og en angående helhetsskapende struktur.

Ture Schweps: ROM FOR NORSK
CD-ROM, Universitetsforlaget, Oslo

Målgruppen for denne CDen er først og fremst elever ved den videregående skolen. Disken inneholder et utvalg av norskpensumet som blant annet består av litteraturhistorie og dialektlære. Den første (og største) mangelen som møter en i *Rom for norsk* er fraværet av en introduksjon eller innledning som presiserer og begrunner at utvalget kun representerer enkelte deler av vår litteraturhistorie.

CDens hovedmeny presenterer fem historiske epoker fra *Norrøn tid* til *Tekster i samtid og samspill*. Her hoppes det fritt blant, (og ofte over), sentrale aktører og epoker i den norske litteraturhistorien. Salmedikter Petter Dass har ikke en gang fått plass i forfatterlisten. Redaktør Ture Schweps har heller ikke prioritert eget rom til verken Ibsen og hans samtidige, eller evig(film)aktuelle Knut Hamsun. Mediets iboende åpne og fragmenterte form betyr ikke at man behøver å unngå en historisk logikk. Mangelen på kontinuitet og sammenheng gjør at CDen kun er et supplement til norskverket *Tekst og tanke* og ikke en selvstendig enhet. Hvilket er beklagelig i og med at stoffområdet som presenteres her er interessant for et langt videre publikum enn gymnasiastene. Ved siden av de fem historiske emnene, presenteres her genre som kriminal- og barnelitteratur. Krim-rommet byr på en solid artikkel som trekker de store linjene og setter utviklingen av den norske kriminallit-

Rom for norsk: Arbeidsrommet til Jan Kjerstad.

teraturen inn i en internasjonal sammenheng. Forståelsen av litteraturen som et ledd i en større historisk og

utvalgte emnene gjennom kombinasjonen av greper, ordforklaring

geogra
gjennom
gledelig
dige m
kalte tr
peker b
på om
Mauric
minalr
bygger

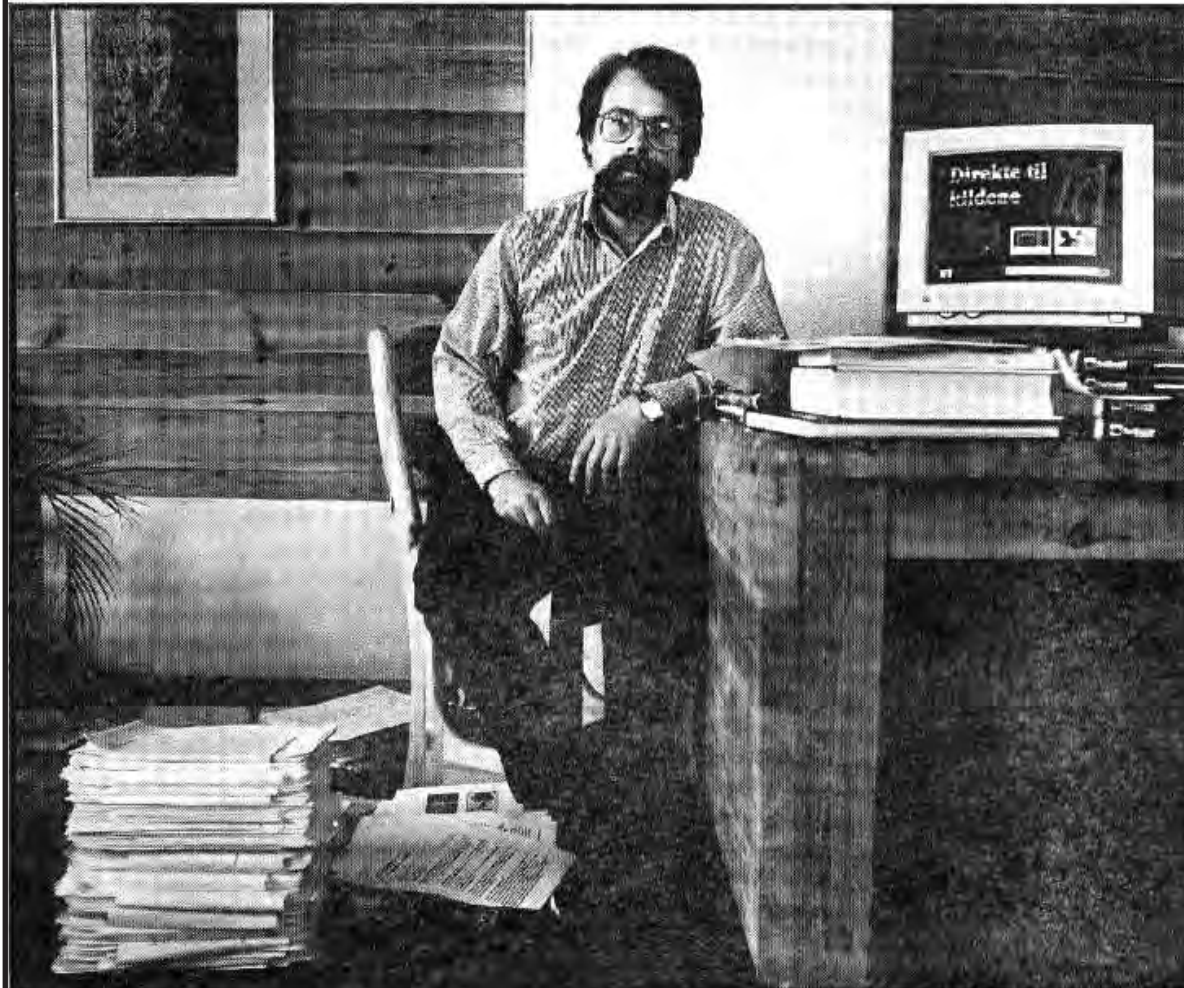
Gjennomført
Stil- og
sette p
for nor

det og gjennomført konsept utført av Trond Berntsen Design. Man finner sjelden en så rendyrket form krydret av gode velvalgte illustrasjoner. Lydkuttene likeså. Til tross for at innholdssiden er mangelfull, er de

Gjennomført

Stil- og formmessig er det lite å utsette på denne produksjonen. *Rom for norsk* preges av et gjennomarbeidet og gjennomført konsept utført av Trond Berntsen Design. Man finner sjelden en så rendyrket form krydret av gode velvalgte illustrasjoner. Lydkuttene likeså.

den ene og den andre. For en lite lesende kan han fremstå som selvstendig norsk samtidslitteratur. Tilsvarende selvfølgelig er diskut

I CD-ROM'ET. Jostein Saakvitnes har tatt konsekvensene av svakheter og fortrinn hos en ungdomsgenerasjon som er langt mer visuelt tilvending «skoler» enn generasjonene før dem. Førsteamanuensen har gitt okkupasjonshistorien en innpakning som selv MTV-generasjonen kan tåle.

Jostein Saakvitnes hemmelighet ser ut som en vanlig cd-plate og gjør ham til en fantastisk historieforteller.

MTV-slavenes redningsmann

CD-ROM heter platen – og hver enkelt av dem kan inneholde en tekstmengde tilsvarende nesten 400 bøker. De fleste

avløses av et intervju med en tidligere NS-mann som forteller hvorfor han var aktiv i Quislings hird under krigen. Dette er sterk og uvant kost for skoleelever

som er vant til grå lærebøker.
– Vi har valgt en journalistisk tilnærming til stoffet. Det betyr at vi presenterer mye

kildemateriale, og at vi bruker visuelle virkemidler og «tabloidisering» for å lokke brukeren til å gå dypere inn i stoffet, forklarer Saakvitne.

NORSK OKKUPASJONS- HISTORIE PÅ CD-ROM

Bøker og oppslagsverk på CD-ROM blir mer og mer populært, og nesten daglig utkommer det slike titler på markedet.

Av Per-Helge Berg

I Norge har imidlertid utvalget vært sparsomt; vi har fått Kunnskapsforlagets ordbøker på en rådyr CD-ROM, og Cappelen vil gi ut sitt ett binds leksikon Cap-Lex på CD-ROM i løpet av året. Videre er det også planer om å legge Store Norske Leksikon på CD-ROM.

Derfor er det en glede å konstatere at Universitetsforlaget ligger langt fremme i startgropa med sin utgivelse av CD-ROMen «Veier til vår tid: Okkupasjonen».

Opprinnelig gitt ut som et supplement til en ny serie med historiebøker for den videregående skole, men nå tilgjengelig både på PC og MAC for den alminnelige bruker.

Og Universitetsforlaget har vært raus med sin første utgivelse av dette slaget: Over tusen sider med tekst, om lag tusen illustrasjoner og bilder i sort/hvitt og farger, nesten hundre levende filmglimt og et par timer med lyd utgjør til sammen en komplett multimedia-presentasjon av krigsårene 1940-1945; samt bakgrunnsinformasjon om tiden før og etter.

Ved hjelp av et raskt trykk på musa kan man få fram filmrevyglimt og avis-omtaler fra krigen, man kan intervjuer både motstandsfolk og gamle Nasjonal Samling-medlemmer. Man får høre hirdsanger og gamle tyske soldatviser, man ser statsakten på Akershus, og hører Quislings radiotale til det norske folk hvor han utnevner seg selv som nytt regjeringsoverhode. Videre kan man gå dyp inn i både Nasjonal Samling og de tyske nazistenes ideologi og forankring, følge etterkrigstidens debatt om Knut Hamsun, lese og høre om frontkjempernes rolle i krigsårene og få faktastoff om rekruttering, organisering, formål og krigstjeneste. Vi kan gå inn og få nærmere analyse av propagandamateriell og plakater, propagan-

datekster, vervekontrakter og selvsagt rettsoppgjøret etter krigen.

Universitetsforlaget har skutt blink med sin første multimediaittel: Det er engasjerende og spennende å ta seg gjennom stoffet, det er lett å bruke og forstå menyene på skjermen, og det hele er lagt opp på en logisk og grei måte. Det såkalte hypertextsystemet gjør det for eksempel mulig å klikke på enkeltord i den teksten man leser og få fram fordypninger, illustrasjoner, film eller lydklipp.

I alt inneholder CD-platen over 600 MB med informasjon, den er utviklet på Amiga-maskiner, men leveres altså til PC og MAC til en veiledende utsalgspris på 590 kroner. Minstekravet til maskinen er åtte mb RAM, 256 farger og lydkort, noe som er ganske hårda bud for en gj har jeg en 48 med bare fire endel småfeil grammet. Ma maskin for å effektivt. Et ta: Den versjon var skole- og versjonen for var klar ennå forbrukerverstør; men uar sterk maskin produktet.

Dette til tre har klart å få fram et engasjerende og spennende dataprodukt, som er øverst på listen både når det gjelder kvalitet og innhold. De prosjektansvarlige, Jostein Saakvitne, Trond Bentsen og Clemens Saers har gjort en solid jobb som plasserer Norge langt fram også på dette området. Det skal bli hardt for Universitetsforlaget å følge opp denne suksessen!

Dette til tross: Universitetsforlaget har klart å få fram et engasjerende og spennende dataprodukt, som er øverst på listen både når det gjelder kvalitet og innhold. De prosjektansvarlige, Jostein Saakvitne, Trond Bentsen og Clemens Saers har gjort en solid jobb som plasserer Norge langt fram også på dette området. Det skal bli hardt for Universitetsforlaget å følge opp denne suksessen!

ORSOM OG LA

PROPAGANDA: CD-ROM-verket «Veier til vår tid» startet som en diskusjon rundt propagandaplakatenes påvirkning. Store mengder originalmaterieil er samlet inn og lagt på plata.

Tittelen viser krigen fra både hjemmefrontens, NS sitt og nazistenes side.

Kvalitet og underho

CD-ROM-tittelen «Veier til vår tid» er et glimrende bevis på at dia hever kjedelige historielesje spennede underholdning. Det er første gangen at det er laget et diakonsept rundt en norsk lære

GEIR HØRGEN

CD-ROM-plata er et tilleggsprosjekt til Universitetsforlagets nye læreverk i historie, «Veier til vår tid», og er i så måte en historisk begivenhet.

Aldri før er det laget et multi-mediakonsept rundt en norsk lærebok.

Tanken er i første omgang at skolene skal bruke plata i undervisningen, enten alene eller i tillegg til bokverket. Senere i år kommer det en forbrukerversjon.

Hemmelig

I nærmere tre år har de holdt prosjektet hemmelig, prosjektleder Clemens Saers, designer Trond Bentsen og forfatter Jostein Saakvitne. Det ble første gang vist offentlig på Bok '93 i november i fjor.

En entusiastisk Clemens Saers demonstrerte villig produktet for

historien blir sp

holdning, sier Sa
Av det vi har
hertens enige i p
årene prosjektgr
har vært vel anv
profesjonell fun
design og godt fa
de også lagt inn
muligheter som
og tekst til bruk i
diesammenheng

Farlig inform

Innholdet på pla
dig hjemmefron
gens dager, men
anledning til å se
zistenes syn.

— Det er farl
formasjon på en
ROM uten å tenk
må tas utgangsp
mefrontens og na
kel. Vi ønsker i
skal motta info

—designer Trond Bentsen har laget et flott utseende til den unike samlingen med film, bilder, lyd og tekst fra Norge under okkupasjonen. Tittelen er fullt på høyde med de beste kommersielle titlene i markedet.

Det ligger mange timer bak den tekniske oppbyggingen av plata, hvor man har lagt stor vekt på pedagogisk riktig presentasjon av innholdet. Uten at pedagogisk i

TV2-designer Trond Bentsen har laget et flott utseende til den unike samlingen med film, bilder, lyd og tekst fra Norge under okkupasjonen. Tittelen er fullt på høyde med de beste kommersielle titlene i markedet.

Det ligger mange timer bak den tekniske oppbyggingen av plata, hvor man har lagt stor vekt på pe-

sen vil ligge på
ner. Og åpner de
markedet.

— I tillegg
bundlingavtaler
Han ønsker at t
med ved kjøp av
re til både Mac d
Saers har kl
produktet skal n

DEBATT: Helge Seip vil ha debatt om den tekniske utviklingen i offentlig sektor.

Svekket rettsvern

Helge Seip mener til debatt om den tekniske utviklingen i offentlig sektor. Han mener ny forskning viser at EDB-basert saksbehandling kan svekke den enkeltes rettsikkerhet.

SIDE 26

Skills-misse

Det går hardnakkede rykter om at Microsoft og Sybase er i ferd med å gjøre slutt på sitt syv år lange samarbeid i databasemarkedet.

SIDE 8

Mye skrik og lite ull

Mye skrik og lite ull. Dette er mange norske nordmenns oppfatning av amerikanernes gigantkampanje for en «information superhighway», en elektronisk motorvei.

SIDE 34 og 35

Offentlig sektor

BILAG: Offentlig sektor kommer som eget bilag til Computerworld nummer 13.

SE KRIGEN PÅ CD-ROM

Historisk lærebok

Universitetsforlaget har for første gang i Norge laget et multimedieprosjekt rundt en lærebok. De andre forlagene overlater heller CD-rommarkedet til utenlandske aktører.

SIDE 4 og 5

OKKUPASJONEN: Universitetsforlaget har laget en morsom og lærrik CD-ROM som omhandler den tyske okkupasjonen av Norge. Den vil være tilgjengelig i juni.

Høyre Anders C. Sjøhaug. (Foto: NTB)

PC-salget økte med hele 16 prosent

SIDE 6

Høyre vil ha kontroll med datautviklingen

Side 12

CosAdmin
DATASERIE

ISSN 0800-5966

9 770800 596003

CosADMIN

Et Mal-system er lagt for tilpasning. Med TOPWINDOWS genereres ønskede endringer. Velg Windows, Motif og/eller SQL-Forms på skjermen og SQL-databaser som Sybase, Oracle, Ingres. Økonomisk suveren sammenlignet med vanlige standardsystemer

CosADMIN består av 3 moduler:

- CosØKONOMI er regnskap og reskontro
- CosMARKED er salg og markedsystem
- CosSUPPORT er support, produkterfaringer

MAL - system for tilpasning

For nærmere opplysninger KONTAKT:

COSIMA
TOPSYSTEMS

Løkketangen 56, 1300 Sandvika - Tlf. 67 56 63 30

ETTER BØRS

CD-ROM tar av

■ Data

Av JAN OMDAHL

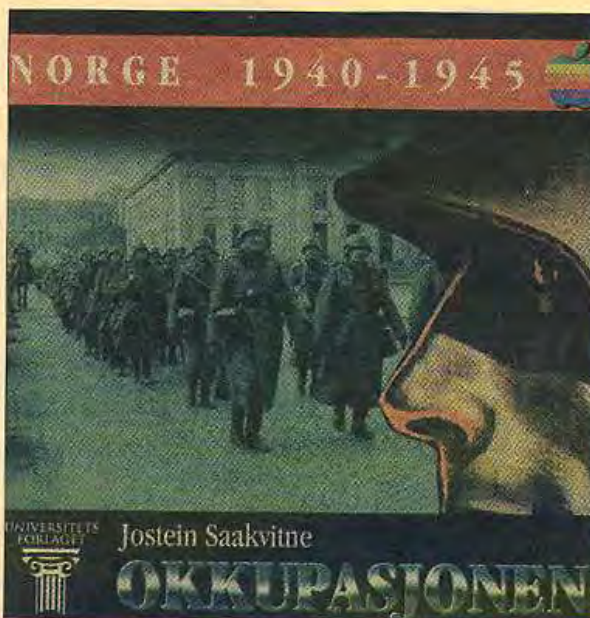
Norske forlag og produksjonsselskaper satser på multimedia. Den første generasjonen norske CD-ROM-plater er på markedet, og flere er på vei.

Multimedia på CD-ROM er i vinden. Multimedia-PCer til 15.000-20.000 kroner havner under mange norske juletrær i år, og tilbudet i CD-programvare eksploderer. Enkelte norske CD-ROM-produksjoner har også dukket opp, og alt tyder på at markedet for norskspråklig multimedia vil ekspandere kraftig i løpet av få år.

– Mot slutten av 1995 vil vi se relativt mange norske multimedia-utgivelser på CD-ROM, tror redaktør Tom Helge Berglie i tidskriftet Publish & MultimediaWorld. Berglie er selv ute med en gratis CD-ROM med forseggjort multimedia-show og diverse interaktive produktpresentasjoner som bilag til bladets siste utgave.

– Takket være at produksjonen delvis er sponsor- og reklamefinansiert har den ikke kostet oss all verden. Men god butikk er det foreløpig ikke, sier Berglie, som likevel er i gang med planleggingen av neste CD-ROM-utgivelse.

I Cappelen arbeider forlagsredaktør Pål Steigan med CD-ROM utgaven av oppslagsverket CapLex, som er planlagt utgitt i

OKKUPASJONSHISTORIE: Jostein Saakvitnes «Okkupasjonen» (Universitetsforlaget) er en imponerende multimedia-produksjon om okkupasjonen av Norge 1940-1945 på CD.

mai. På en CD-plate får man et komplett leksikon med tekst til 50.000 oppslagsord, bilder, kart og grafikk – samt lyd og videofilm. Det hele er bundet sammen med et enkelt og tiltalende pek og klikk-grensesnitt.

– Fordi papirutgaven allerede er lagret elektronisk i en database er overføringen til CD-ROM-mediet relativt smertefri. Men det er likevel et omfattende redaksjonelt og teknisk arbeid,

sier Steigan. Han opplyser at multimedia-leksikonet vil koste under to tusen kroner, og at det må selges i cirka 2000 eksemplarer for at det skal betale seg.

– Prismessig er vi helt «utfors» i forhold til de store amerikanske CD-ROM-oppslagsverkene. De har allerede tjent pengene sine i USA, og kan nærmest gi bort produktene på det norske markedet. Men du finner ikke Hjallis eller Galdhøpiggen i et

amerikansk multimedia-leksikon. Vi tror folk er villige til å betale litt mer for å få et norsk multimedia-oppslagsverk, sier Pål Steigan.

En annen nisje i CD-ROM-markedet er samlinger av ulike typer filer og programmer, såkalt «shareware» som man bare betaler for hvis man bruker de «MegaROM vol. 501» er den første norske utgivelsen av denne typen, med hele 10.000 filer og programmer for Macintosh-maskiner. Her er alt fra spill til syntetillegg, nærmere 600 megabyte til sammen.

– Jobben er å samle inn, velut og tilrettelegge. Det koster først og fremst arbeidstimer, veisiden av investeringer i utstyr og nett-tjenester. Selve produksjonen av CD-platene koster bare tier for hvert eksemplar, forteller Tom-Edwin Manshaus i tommannsfirmaet Digital Arts. Selskapet første utgivelse er trykk i 3000 eksemplarer. Utsalgsprisen er 385 kroner.

Den mest imponerende norske CD-ROM-produksjonen så langt er utvilsomt Jostein Saakvitnes «Okkupasjonen» (Universitetsforlaget), en uhyre gjennomarbeidet multimedia-innføring i okkupasjonen av Norge i krigsårene 1940-1945. Forrige uke ble det tildelt fagbladet Computerworld «Gullmus» som årets beste norske PC-produkt.

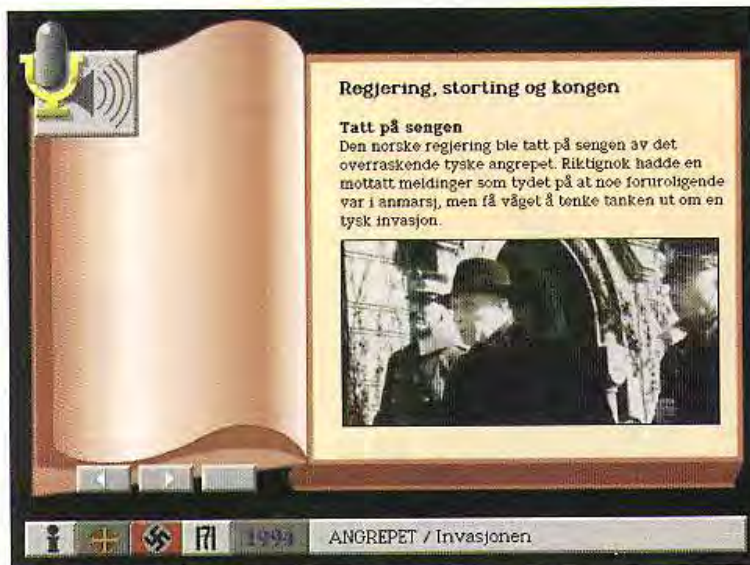
TV-vold mot orangutanger

Av BJØRN WESTLIE
TV-serien «The Naughty Family» begynte i Taiwan i 1986 – og ble en stor hit. Den mest populære skikkelsen i familierien ble den lille orangutangen Hsiao

orangutanger ble ulovlig importert til Taiwan fra Borneo og Malaysia og solgt via avisannonser som en følge av suksessen til fjernsynsserien «The Naughty Family». Ikke rent få velstående

skaffet seg dyrene, var at de endrer seg helt når de når seksuell moden alder, da blir de nemlig aggressive og vanskelig å styre. Dette har ført til en tragedie for de engang søte, små apene. Hiu

PRAKTISK OG LEKKER: CD-ROM-tittelen «Veier til vår tid» er både praktisk og lekker. Enkle symboler og norsk tekst gjør den lett å bruke, 3D-illustrasjoner, fotomontasjer og fin fargebruk gjør den lekker å se på.

NOKTERN: Du får også lære nazistenes versjon av historien om okkupasjonen.

AUTENTISK: Tittelen er rikt illustrert med autentiske fotos.

MULTIMEDIA: «Veier til vår tid» har filmklipp med lyd, autentiske lydopptak og lydfeffer.

Historie-CD

Lærerikt om krigen i Norge

Det er ikke et dataspill det er snakk om, men Universitetsforlagets første elektroniske publikasjon. En perle av et oppslagsverk.

Nå er det vel mange som mener de er ferdige med alt som dreier seg om 2. verdenskrig. Spesielt den såkalte dessertgenerasjonen. Oppfostret som vi er på TV-serien Holocaust, og påfølgende dokumentarfilmer i årevis. CD-ROM-tittelen «Veier til vår tid» forandrer dette.

Historie-CDen er godt dokumentert. Krigens historie belyses fra flere synsvinkler. Både Nazistenes, NS' og Hjemmefrontens versjon er med. Tusenvis av bilder, blant annet lånt inn fra Hjemmefrontmuseet, benyttes til ytterligere dokumentering av innholdet. Gamle klipp fra Filmrevyen og lydbåndopptak har de også fått med i dette omfattende, historiske verket.

Det er gledelig å kunne sitte ned å lese historie med en slik valgfrihet «Veier til vår tid» gir. Du leser hva du vil, når du vil og hvor lenge du vil.

Godt design

Innholdet er med andre ord imponerende. Allikevel er det en ting som imponerer enda mer. CDens design og brukervennlighet er gjennomført lekker og praktisk. Den er fullt på høyde med titler fra internasjonalt anerkjente bedrifter som for eksempel Microsoft. I mange tilfeller bedre. Æren for dette går til TV2-designeren Trond Bentsen, en av de andre i gruppen som har jobbet med prosjektet.

I tre år har gruppen holdt seg hemmelig. Imotsetning til de lanseringen ville ikke Clem

nonsere produktet før det på det nærmeste var klart.

Både PC og MAC

Tittelen er et tilleggsprosjekt til Universitetsforlagets nye læreverv i historie, og er så måte en historisk begivenhet i seg selv. Aldri før er det laget et multimedialkonsept rundt en norsk lærebok.

I første omgang kommer CD-platen for bruk i skolene. Alene eller sammen med bokverket. Trinn to skjer til høsten, når forbrukerversjonen slippes.

Skoleversjonen leveres kun for Windows, mens forbrukerversjonen leveres både for Windows- og Mac-systemer. Det er gjort for at verket skal være tilgjengelig i størst mulig grad. Prosjektleder Clemens Saers har nemlig klare ønsker om at utgivelsen skal selge i store volum.

For å få til dette satses de på massiv distribusjon og lav pris. Veier til vår tid vil neppe koste mer enn 500 kroner i forbrukerversjon. I tillegg arbeider de med bundling avtaler. Ønsket er at plata følger med alle datamaskiner i Norge som selges med CD-ROM.

Selv om tankegangen er svært kommer siell innrømmer Saers at han har små eller ingen ambisjoner om stor fortjeneste. Ti

Godt design

Innholdet er med andre ord imponerende. Allikevel er det en ting som imponerer enda mer. CDens design og brukervennlighet er gjennomført lekker og praktisk. Den er fullt på høyde med titler fra internasjonalt anerkjente bedrifter som for eksempel Microsoft. I mange tilfeller bedre. Æren for dette går til designeren Trond Bentsen, en av de andre i gruppen som har jobbet med prosjektet.

Forflytningsteknikk

Grundig opplæring for helsepersonell

Interessen for databasert opplæring øker, og Universitetsforlaget går opp nye stier og byr på skreddersydde titler for spesielt interesserte.

I en tid hvor bokforlagenes økonomi med fordel kunne vært bedre, og noen frykter for arbeidsplassene, er Trygve Rambergs ord om forlagsvirksomhet verdt å bite seg merke i: «Forlagsvirksomhet gjennom de nye elektroniske medier er ikke en aktivitet som kan isoleres som et eget forretningsområde. Tvert i mot, allerede etter få år er det tydelig å se at det her dreier seg om å se muligheter innenfor alle publiseringsområder.» Som administrerende direktør i Universitetsforlaget har Ramberg forstått at elektronisk publisering er her for å bli, enten norske forlag velger å satse på de nye mediene eller ikke. Ramberg påpeker at det dreier seg om å stille forlagskompetanse inn på nye medier og formidlingsformer og at dette vil medføre utvidelse av mulighetene for budskapet og for brukerne. I et slikt gryende integrert forlag vil de to sporene, det konvensjonelle og det elektroniske, baseres på én felles teknologi med flere muligheter for hvert budskap.

OVERSIKT: Store og oversiktlige knapper gjør det lett for uerfarne databrukere å klikke riktig.

Universitetsforlagets katalog presenterer åtte elektroniske produkter som sikter på databasert opplæring, med og uten lærer. Platen «Rom for norsk», «Mediene og vi», «Okkupasjonen - Norge 1940 - 1945» er orienterte mot elever i videregående skole.

Men cd-rom-en «Forflytningsteknikk - et alternativ til løfting», retter seg mot både elever og veteraner innen helsestell.

Med list og med lempe

«Forflytningsteknikk - et alternativ til løfting» er en cd-rom som er ment å forebygge belastningslidelser blant helsearbeidere. Cd-rom-ens mål er å spre kunnskap om hvordan pasienter kan flyttes på uten at disse løftes eller bæres. Grensesnit-

LØFT: Videosekvens som viser bruk av løfteanordning.

VIDEO: Klikk på fotografiet og aktiviser en videosekvens.

BELASTNING: Løfteguide som viser hvilke belastninger man ikke utsette seg for.

et er utformet slik at det er enkelt og oversiktlig å bruke for folk som har liten eller ingen erfaring med pc og mus. Platen er hierarkisk oppbygget, og brukeren kan velge mellom en rekke store knapper på hovedmenyen. Knappene har tydelig skrift som Demo, Bok, Video, Forflytning, Gamle kjenninger og Tips. Det finnes også en informasjonsknapp som gir oversikt over hva platen inneholder. Klikker man for eksempel på Video, kommer en ny rad store, oversiktlige knapper opp på skjermen. Bruk av disse knappene fører til videosekvenser som tar for seg en rekke temaer: Forflytningssmatte, Stelletips, Skulderproblemer, Inn og ut av sengen, Personløftere, Aktivisering, Arbeidsstilling og Knytting av sliks - for å nevne noen.

Kort sagt er det meget enkelt å flytte seg rundt i denne cd-rom-en. Derfor kan de som er vant til multimedia få det inntrykk at Universitetsforlaget

ikke utnytter alle muligheter som multimedia åpner for eksempel bruk av hyperleksikonene. En rask spørsmål til Universitetsforlagets multimediareddaktør avklarer imidlertid at de bevisst har latt hyperlenker for å unngå uerfarne databrukere går vill i platen. Det finnes helsepersonell som ikke er vant til databasert opplæring, og det har blitt lagt vekt på at alle kunne få glede av platen. Det er designmessig og praktisk godt utformet, men det er store kvalitetsforskjeller i opptakene i videosekvensene. Kvalitetsforskjellene gjør nødvendigvis å jobbe med video knappen.

Fysioterapeuten kommer

Med hva med det faglige innholdet? Multimedia kontaktes av Jørn A. Karlsen, erfaren f

MULTIMEDIA På testebenen

Rom for norsk

Godt om språk

Skolebokmarkedet er slagmarken hvor forlagene kjemper desperat om markedsandeler og fortjeneste. Kampen står selvfølgelig om salget av papirbøker.

Her er utvalget som fargeglade bokfinker kvitrende høylydt etter lærerens oppmerksomhet og skoleelevens svulmende lommebøker. Cd-rom plater er ensomme svæler i denne konkurransen.

I Norge er det Universitetsforlaget som hittil har satset mest på å utvikle cd-rom-er til bruk for lærere og elever i videregående skole. «Rom for norsk» er en forholdsvis fersk tittel. Platen inneholder emner fra norsk litteratur og språk. Den inneholder litteraturhistoriske oversikter, portretter av mange forfattere, bildekunstnere og komponister. Vi finner eksempler på dramatiseringer, filmatiseringer og hørespill. Innholdet er delt i ni hovedområder, blant annet «Norrøn tid» og «Kriminallitteratur». Dette er spennende områder som mange elever velger å fordype seg i. I tillegg til de nevnte emnene, finner vi Folkediktning, Norske Selskab, Nasjonalromatikk,

Symboler og tekst angir medium og maskinplattform.

MAC	MACINTOSH
WIN	WINDOWS
W95	WINDOWS 95
DOS	MS-DOS

Blid Pederovic, som selv skrev en kommentar til maleriet, må ha prøvd å fange inn kombinasjonen av informasjonskapelighet, samtale og færg diskusjon. Gjennom minutt og kroppsspråk.

SELSKAB: Et møte mellom norske forfattere, studenter og litterater i Norske Selskab i København i 1770.

VIKING: Animerte kart viser vikingtokter både vest- og østover

Tekster i samtid og samspill, Barne- og ungdomslitteratur, Å lese bilder og Dialekter.

Platen er hierarkisk oppbygget. For eksempel i kapittelet «Norrøn tid» kan man fordype seg i vikingenes liv, mytologi, språk og litteratur. Slike varierende tilbud har også de andre hovedemnene

Cd-rom-en har godt med hyperlenker som fører brukeren til andre relevante oppslag, definisjoner, ordforklaringer og animasjoner. Det er lett å orientere seg i «Rom for norsk», og dessuten er det mulig å legge igjen bokmerker slik at man kan bla tilbake til tidligere oppslag.

Det er også mulig å skrive ut tekst og bilder, men dessverre er det ikke mulig å kopiere og lime inn sitater og utdrag av tekst til egen tekstbehandler. «Rom for

EGIL: Håndtegnning av Egil Skallogrimsson

RUNER: Runestein med skrekke fra Danmark

VERKSTED: Jan Kjørstads skriveværelse er kanskje en inspirasjonskilde for den som er lei skolestilen?

norsk» har godt med bilder, og har man et skjermdump-program i dalamaskinen, kan man lett klippe ut de bildene man trenger til eget hjemmearbeid. Det sies at et bilde sier mer enn tusen ord, og når det gjelder stiler i faget norsk, er det sant i mangedobbel forstand.

«Rom for norsk» er et bra hjelpemiddel for elever i den videregående skole. I skolen satset det på norskfaget, og undervisningen står sentralt i ungdommens allmennkunnskaper. Flere av emnene på platen er gode utgangspunkt når det skal skrives særoppgaver. Har man «Rom for norsk» og Kunnskapsforlagets cd-rom «Norsk språk», bør enhver elev, som ikke utsetter hjemmeleksene til siste dag før innlevering, kunne hente kunnskap og stoff slik at

selv den mest krevende norsk-lærer vil bli fornøyd.

Avslutningsvis vil jeg komme med et hjertesukk. Lyden i «Rom for norsk» har blitt stemoderlig behandlet. Opptaksteknikken må være beregnet på «steinkakene» til oldefars sveivegrammofon, og ikke et digitalt medium som en cd-rom platte!

Robert Wood

Rom for norsk
 Redaktør: Ture Schwabs
 Universitetsforlaget AS
 Tlf: 22 57 53 00
 Programmering og skjermdesign:
 Trond Berntsen Design
 Epost: norskrommet@scup.no
 Web: http://www.scup.no/
 For PC og MAC

et autoritært gubbevelde innen både underholdningsmusikk og politikk, og

blant de aller beste popalbumene noensinne. De holdt en utrolig jevn og

de. Dermed vil stadig nye generasjoner få oppleve den beste popmusikken.

les? ... hva annet vet dere om les?

VELKOMMEN:
Etter innledningssidene, dramatisert med lyd og vekslende bilder, havner man omsider på oppstartssiden.

TEMAER:
De forskjellige temaer introduseres på denne måten. De temaer man ønsker nærmere informasjon om, finner man under bildene.

BILDE/LYD/TEKST:
En typisk boksider. Utlustrert, og med den mikrofonen, og lyde

Første CD-ROM for skolen

CD-ROM

Norge 1940-45
Jostein Saakvitne: Okkupasjonen
Universitetsforlaget

Norsk okkupasjonshistorie i tekst, lyd, bilder og film.

Anmeldt av
KNUT G. BJERVA

Det første norske multimedieverket innrettet direkte mot undervisning, foreligger. Universitetsforlaget har laget CD-ROM-platen «Okkupasjonen», beregnet brukt sammen med bokverket «Veier til vår tid». Platen inneholder tekst, bilder, lyd og film, og alt hentes opp på skjermen på en PC.

Verket bærer, på godt og ondt, preg av at det er tenkt brukt i undervisningen i den videregående skole. Hovedmann bak platen er høyskolelektor Jostein Saakvitne i Bergen. Sammen med prosjektleder Clemens Saers har han laget CD'en for å kunne tilby elevene og lærerne en fordypningsmulighet.

Det er svært enkelt å bruke CD'en. Jeg brukte en alminnelig hjemmedatamaskin, og det meste gikk av seg selv.

Åpningen er dramatisk, med musikk og bilde i spennende samspill. Deretter er det bare å velge. En bruksanvisning som i detalj forklarer hvordan verket er bygget opp, hvordan det brukes og hvordan man manøvrerer gjennom det, kommer frem på skjermen dersom man ønsker det.

«Okkupasjonen» er delt inn i en rekke hovedgrupper, som igjen er delt opp i undergrupper. Disse er igjen bygget opp av nye grupper, og slik blir man seg frem og inn i de emner

og områder av historien som fanger interessen. Hele veien ligger det bilder og lydklipp, og innimellom også autentiske filmklipp.

Spennende

En særdeles spennende innfallsvinkel er lyd- og filmopptak med kjente motstandsfolk, som svarer på spørsmål. Også nazistenes side er presentert, i form av anonyme intervjuer med partimedlemmer på forskjellig plan i NS. Spennende og interessant er også muligheten til hele tiden å gå til nåtiden. Historikere vurderer påstander fra NS-folk og andre og setter deres forklaringer inn i en historisk sammenheng. Un-

Spennende

En særdeles spennende innfallsvinkel er lyd- og filmopptak med kjente motstandsfolk, som svarer på spørsmål. Også nazistenes side er presentert, i form av anonyme intervjuer med partimedlemmer på forskjellig plan i NS. Spennende og interessant er også muligheten til hele tiden å gå til nåtiden. Historikere vurderer påstander fra NS-folk og andre og setter deres forklaringer inn i en historisk sammenheng. Un-

ne og forlaget ganske enkelt mener at dagens lesere trenger denne informasjonen for å forstå det etterfølgende.

Digital bryggevandring

Bryggen blir nå lagt inn på CD-ROM, og om ikke lenge kan du være turist i egen by – og vandre 200 år tilbake i tiden.

Hva om vi kunne dumpe innom Tyskebryggen en gang tidlig på 1700-tallet? Hva om vi hadde sjansen til å følge en dreng _ nettopp ankommet fra Tyskland i 1702 for å tjenestegjøre ved Det Hanseatiske Kontor i Bergen. Følg ham rundt på Bryggen idet han møter forskjellige personer og gjør seg kjent med stedet.

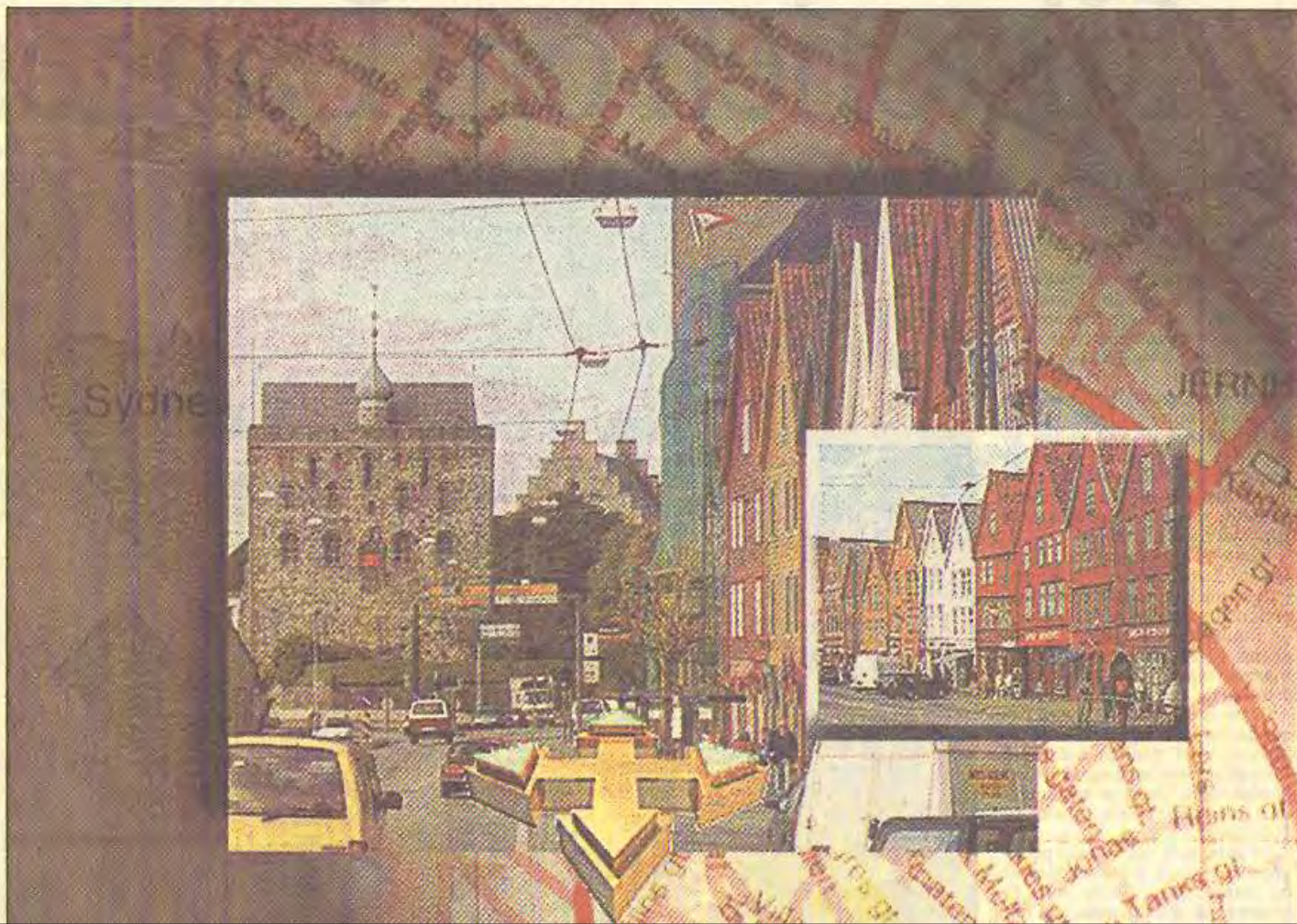
Som tidsturister hadde vi vært like fremmed som dem som i dag kommer fra Japan.

Ved Mediesenteret på Høgskolen i Bergen arbeider de nå med å gjøre en slik opplevelse av Bryggen mulig. Det gjør de ved å digitalisere og dramatisere Bryggen i all sin prakt og lage et CD-ROM som skal presentere Bryggen, både i fortid og nåtid.

Den historiske delen om drengen fra Tyskland har man tenkt å dramatisere ved hjelp av lyd, stillbilder og videosekvenser med skuespillere. Brukerens valg påvirker hva som skjer og hvilket inntrykk en får av Bryggen.

Strukturer fra dataspill

- Vi begynte med å trekke ut dra-

hisen i GB Norge AS i en kommentar til dommen.

en ku som gir fløte til den norske isen. Det var dommer Wege-

Iskrem som med denne dommen i hånden langt på vei kan si at

gjør hvor grensene går, sier advokat Morten Steenstrup som

dommen skal ankes.

Digital okkupasjonshistorie

SKJERM-HISTORIE: Skjerm bilde fra «Okkupasjonen», Jostein Saakvitnes okkupasjonshistorie på CD-ROM. Grafisk design ved Trond Bentsen.

■ Multimedia

Av JAN OMDAHL

Med CD-ROM-platen «Okkupasjonen» presenterer Universitetsforlaget et pionérarbeid: En fullblods multimedia-utgivelse på norsk, rettet inn mot undervisnings- og hjemmemarkedet.

Mens det internasjonale markedet oversvømmes av mer eller mindre vellykkede CD-ROM-utgivelser til bruk på DOS-, Windows- og Macintosh-PCer, har norske forlag inntatt en svært avventende holdning til det nye mediet.

Det er derfor en aldri så liten begivenhet når Universitetsforlaget nå presenterer en virkelig multimedia-utgivelse beregnet for undervisnings- og hjemme-

markedet. «Okkupasjonen» er ment som et supplement til det historiske bokverket «Veier til vår tid», som også kommer på Universitetsforlaget denne våren.

«Okkupasjonen» kommer på én CD-plate som avspilles i en CD-ROM-spiller tilknyttet en PC. Den inneholder mer enn 600 megabyte data, fordelt på 1000 sider tekst, cirka 1000 illustrasjoner og bilder i farger, levende filmglimt fra «Filmavisen» og omlag to timer lyd i form av tale og musikk. Platen forteller historien om den tyske okkupasjonen av Norge i årene 1940-1945, med fire hovedtemaer: Angrepet på Norge, NS og ny-

ordn
dage
Ba
stea

Jostein Saakvitne, som har arbeidet med prosjektet i to år. Hans nærmeste samarbeidspartnere har vært prosjektleder Clement Saers ved Universitetsforlaget, samt designeren Trond Bentsen, som har stått for den grafiske utformingen av utgivelsen. Han har laget en visuell presentasjon på et høyt nivå, med et elegant og brukervennlig grensesnitt basert på «pek og klikk»-prinsippet.

«Okkupasjonen» skal i første rekke tilbys til videregående skole. For skoler som også bestiller bokverket «Veier til vår tid» vil platen være gratis, mens andre må betale vanlig markedspris. I

laten også
et private

Jostein Saakvitne, som har arbeidet med prosjektet i to år. Hans nærmeste samarbeidspartnere har vært prosjektleder Clement Saers ved Universitetsforlaget, samt designeren Trond Bentsen, som har stått for den grafiske utformingen av utgivelsen. Han har laget en visuell presentasjon på et høyt nivå, med et elegant og brukervennlig grensesnitt basert på «pek og klikk»-prinsippet.

Crum

Byens eldste historie på CD-ROM

Nå er det neppe noen intensjon at skolebarn skal slutte å besøke Bergens mange utmerkede historiske museer, likefullt har Bergen Kommune, i nært samarbeid med Mediasenteret ved Høgskolen i Bergen og Barnas Hus sørget for å digitalisere både middelalderen og store deler av byens senere historie.

AV JAN H. MICHELSEN

Resultatet av flere års intenst pionerarbeid er en CD-ROM-plate inneholdende en interaktiv, historisk omvisning på Bryggen og i Vågsbunnen. I dag, torsdag presenteres dette første lokale verket av sitt slag av kommunalråd Ole Jørgen Johannessen.

RIMELIG PROSJEKT

Den unike multimediaturen på kryss og tvers av Bergens tusenårige historie er i første rekke tenkt brukt i skoleverket.

Hele prosjektet har hatt kostet under tre hundre tusen kroner - et

nesten latterlig lavt beløp, sammenlignet med kommersielle multimediatutviklinger. Men - dette innebærer naturligvis at alle parter har bidratt med utallige timers «gratisarbeide».

Den lave prisen innebærer ikke at det tekniske og faghistoriske nivået er tvilsomt:

—Nei, vi har hatt hjelp av første-klasses fagfolk på alle hold, fastslår kultursjef i Bergen Kommune, Bjørn Holmvik kontant - før han innrømmer at akkurat det tekniske har skapt enkelte problemer underveis.

—Men den historiske biten er vanntett - ingen skal kunne påpeke feil ved CD-en.

Byggen og Vågsbunnen inn på skjermen: Det eldste Bergens historie finnes nå på CD

FLERE BRUKSOMRÅDER

Og feil ville være en aldri så liten katastrofe. Selv om det i første rekke «kun» er barne- og ungdomsskoleelever som får bruke platen, så kan dette bli

oppgraderte versjoner vil trolig også tas i bruk i den videregående skolen og vi har planer om å benytte platen selve museene, ikke minst for «lede» turistene videre mot andre severdigheter ved Bryggen og Vågsbunnen.

ÅPENT SALG SANNSYNLIG

Sande-hyllest

Norge 1940 - 1945

Universitetsforlagets CD-ROM-utgivelse «Norge 1940 - 1945: Okkupasjonen» vinner gullmus for årets norske dataprodukt.

ÅRETS NORSKE PRODUKT

Kriterier

I vurderingen av årets beste norske produkter har vi lagt vekt på at produktet har internasjonal klasse, salgspotensial og ligger i fremste rekke av hovedstrømningene av produktanseringer for tiden.

De nominerte

Cinet PPI-PCer
Norge 1940 - 1945
Tandberg-streamere

Vinneren

Norge 1940 - 1945

KILDENE

NS parti-program

NASJONAL SAMLINGS MÅL ER:

Nasjonal enhet uten klassemotsetninger og partier, et solidarisk norsk folkesamfund bygget opp organisk på yrkeslivets grunn, med et sterkt og stadig styre. Et faglig folkestyre!

Ut fra dette grunnsyn vil bevegelsen gjennomføre følgende

PROGRAM

**1. STATEN
OG SAMFUNDET**

1. En handlekraftig nasjonal rikeregering uavhengig av partipolitikk.

2. Nasjonens kultur og næringsliv organiseres i selvstyrende legaliserte yrkeslag (teug) som danner bindeløse mellom den enkelte og staten, under statens kontroll. Et Rikslag av yrkeslagene organiseres og gir innflytelse på rikets styre.

Universitetsforlaget er første norske forlag med et helstøpt multimediasert læremiddel for skoleverket. Denne CD-ROM-utgivelsen er ment brukt i kombinasjon med lærebokserien «Veier til vår tid». I tillegg har de gjort utgivelsen tilgjengelig for det alminnelige publikum.

Den norske okkupasjonshistorien på CD-ROM inneholder en for-midabel faktasamling og det hele

presenteres på en lettfattelig og interaktiv måte. Her handler det ikke om bare å overføre informasjon fra bok til CD — tvert i mot er læreverket skapt på CD-mediets premisser. Det betyr at i tillegg til ren tekst, presenteres historien gjennom lyd, bilder og filmklipp. Dessuten kan brukeren gjennom trykk-knapper bestemme hvilket emne han eller hun vil grave seg ned i.

Gjennom tema som «angrepet på Norge», «hverdagen» og «NS og nyordningen av Norge» går det greit å finne fram den informasjonen du er på jakt etter. Verket utnytter klipp fra gamle filmviser, lydoptak fra taler og sanger, og ikke minst en lang rekke intervjuer med alt fra motstandsfolk og frontkjemperne til moderne historikere.

GRUNDIG: Denne norske okkupasjonshistorien er grundig presentert på denne CD-ROM utgivelsen fra Universitetsforlaget. Det lille bildet øverst til venstre viser åpningsbildet for kildedelen. Herfra går du videre til flere deltemaer før du ender opp med spesifikke artikler og tekster om ditt valgte emne (hovedbildet). Platen utnytter mange autentiske

den direkte adgangen til det enorme kildematerialet som CD-ROMen tilbyr. Og muligheten til å få et emne belyst fra flere ulike synsvinkler med et tastetrykk er en nyvinning.

Vi snakker ikke lenger om et oppslagsverk men om et opplevel-

Universitetsforlagets CD-ROM-utgivelse «Norge 1940 - 1945: Okkupasjonen» vinner gullmus for årets norske dataprodukt.

Godt rom for norsk

Overhead, video, kassettspiller og leksikon har til nå vært norsk-fagets supplement. «Rom for norsk» er alt dette, og mye mer, krympet inn på en cd-romplate.

cd-rom

HENNING A. HELLERUST

Klikk på «kriminallitteratur»! Gå inn på forfattere, og klikk på «Gunnar Staalesen»! Staalesen «plover» opp på skjermen, og forteller om sitt forfatterskap. Klikk deg videre, og en filmatisert versjon av Varg Veum spilles av, samtidig som bokens tekst står ved siden av filmbiten. Klikk deg tilbake, og se og hør Staalesen fortelle deg om spenningskurvens hemmeligheter!

«Rom for norsk» er et supplement til norskundervisningen i videregående skole. Cd-romen skal være en støtte til norskbøkene. Bøkene er fremdeles viktigst i faget, men dette gjør det lettere å hente inn bilder, musikk, filmatiseringer og hørespill, sier redaktør av læreplaten, Høgskolelektor Ture Schwebs. Cd-romen er laget i Bergen

KRIMINALLITTERATUR

Han var jo broren hennes

Bearbeidelse og tilretteleggelse for tv: Gunnar Staalesen.
Produsert: Trond Lilleaalen, NRK/Hordaland 1994.
I hovedrollen: Bjørn Wilberg Andersen

Mininovellen «Han var jo broren hennes» ble skrevet til Norsk Folkehjelps tv-aksjon «Menneskeverd 94» og ble offentliggjort i Bergens Tidende. Teksten ble samtidig dramatisert og sendt i NRK Fjernsynet. Dette et eksempel på medietransformasjon.

Han var jo broren hennes

Mannen fra flyktningasylet så inntrengende på meg.

«Vi kan ikke blande politiet inn i dette, Veum! Det er derfor vi kommer til deg. Foreldrene til de to barna er allerede sendt hjem igjen, til Kosovo. Det var derfor Albulena og Ardian ramte. Får myndighetene tak i dem, blir de uten tvil sendt etter. Men nå er vi selvfølgelig bekymret for om det kan ha tilstøtt dem noe.»

«Hvor gamle er de?»

«Albulena, piken, er tolv. Broren er seks.»

«Hvor lenge har de vært i Norge?»

«Åtte måneder. Avslaget på asylsøknaden kom for tre uker siden. I forrige uke ble anken avvist. Du skulle sett ansiktene deres da vi fulgte dem til Flesland. Vi gråt, alle sammen.» Med beisk røst sa han: «Alle vet hvilken skjebne som venter dem der nede. Bare ikke de som sitter i departementet og flytter papirbunkert!»

«Men barna...»

«De ble igjen. De har en tante og onkel her som ennå ikke har fått svar på søknaden. Foreldrene....»

G Staalesen: Han var jo broren hennes (1994) 1 av 4

T & T | UTSKRIFT | SPOR | INDEKS | HOVEDMENY | MENY | TILBAKE 1 av 1